

програми обов'язкові лекції з інформаційної безпеки в Інтернеті, що будуть проводитися за участю працівників Департаменту кіберполіції або інших компетентних осіб. Крім того, на нашу думку, держава має розширювати свою інформаційну політику щодо роз'яснення неповнолітнім особам заходів дотримання особистої безпеки в месенджерах та соціальних мережах, у тому числі із залученням працівників ювенальної превенції та органів пробації.

1. Варивода К. С. Інформаційна безпека підлітків в Інтернет мережі. *Молодий вчений*. 2016. № 3. С. 365–368.

2. Веденєєв Д. В., Семенюк О. Г. Організаційно-управлінський механізм розбудов та діяльності структур інформаційно-психологічного протидіяння Збройних Сил України (2007–2021 рр.). *Право та державне управління*. 2022. № 3. С. 147–152.

Борис ЛОГВИНЕНКО

професор кафедри
адміністративного права, процесу
а адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІКЛУВАННЯ ПРО ЗМІЦНЕННЯ ТА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ В УКРАЇНІ

В умовах протидії збройній агресії Україна демонструє вірність демократичним цінностям та стандартам Європейського Союзу. Значною мірою це стосується ювенальної політики держави, що включає і піклування про зміцнення та охорону здоров'я дітей і підлітків.

Зазначений обов'язок знайшов безпосереднє закріплення у низці нормативно-правових актів національного рівня, центральним із яких слід вважати Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 (далі – Основи) [1]. Відповідно до ст. 59 Основ батьки зобов'язані піклуватися про здоров'я своїх дітей, їхній фізичний та духовний розвиток, ведення ними здорового способу життя. У разі порушення цього обов'язку, якщо воно завдає істотної шкоди здоров'ю дитини, винні у встановленому порядку можуть бути позбавлені батьківських прав. У частині другій згаданої статті закріплено обов'язки держави за цим напрямом – забезпечення розвитку широкої мережі дитячих садків, шкіл-інтернатів, оздоровниць, таборів відпочинку та інших дитячих закладів. Третьою частиною передбачено забезпечення дітей, які перебувають на вихованні в дитячих закладах і навчаються у школах, необхідними умовами для збереження і зміцнення здоров'я та гігієнічного виховання. При цьому умови навчально-трудового навантаження, а також

вимоги щодо режиму проведення занять визначаються за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, тобто Міністерством охорони здоров'я України [2, с. 201].

Розглянемо зазначені положення більш детально. Так, права, обов'язки та відповідальність батьків за виховання та розвиток дитини визначені у ст. 12 Закону України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 [3]. Крім того, обов'язок батьків піклуватися про здоров'я своїх дітей, їхній фізичний та духовний розвиток, ведення ними здорового способу життя є надзвичайно важливим для формування нового здорового покоління. Зокрема, згідно зі ст. 164 Сімейного кодексу України мати, батько можуть бути позбавлені судом батьківських прав, якщо вона, він: 1) не забрали дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я без поважної причини і протягом шести місяців не виявляли щодо неї батьківського піклування; 2) ухиляються від виконання своїх обов'язків щодо виховання дитини та/або забезпечення здобуття нею повної загальної середньої освіти; 3) жорстоко поводяться з дитиною; 4) є хронічними алкоголіками або наркоманами; 5) вдаються до будь-яких видів експлуатації дитини, примушують її до жебракування та бродяжництва; 6) засуджені за вчинення умисного кримінального правопорушення щодо дитини [4].

Процесуальні особливості усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав визначені Постановою Верховного Суду України від 30.03.2007 № 3 «Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про усиновлення і про позбавлення та поновлення батьківських прав» [5].

На рівні міжнародного законодавства слід звернути увагу на Європейську конвенцію про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми від 20.05.1980 [6], а також Європейську конвенцію про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом від 15.10.1975 [7].

Переходячи до обов'язків держави щодо виховання здорового молодого покоління, варто зауважити, що Законом України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» від 04.09.2008 визначено основні засади державної політики у сфері оздоровлення та відпочинку дітей, повноваження органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, правові, фінансові та організаційні засади утворення і діяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, права, обов'язки та відповідальність усіх учасників процесу [8].

Що стосується забезпечення дітей, які перебувають на вихованні в дитячих закладах і навчаються в школах, необхідними умовами для збереження і зміцнення здоров'я та гігієнічного виховання, слід згадати про Закон України «Про дошкільну освіту» від 11.07.2001 [9]. Водночас умови навчально-трудового навантаження, а також вимоги щодо режиму проведення занять закріплені наказом МОЗ України від 24.03.2016 № 234 «Про

затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів» [10] тощо.

На підставі викладеного можна дійти таких висновків: 1) піклування про зміцнення та охорону здоров'я дітей і підлітків покладається як на батьків та осіб, що їх замінюють, так і на державу; 2) у разі завдання істотної шкоди здоров'ю дитини винні особи у встановленому порядку можуть бути позбавлені батьківських прав; 3) обов'язки держави щодо виховання здорового молодого покоління врегульовані як на законодавчому, так і підзаконному (відомчому) рівнях; 4) держава забезпечує виконання відповідного обов'язку через спеціально утворених суб'єктів, зокрема Міністерство охорони здоров'я України.

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.

2. Логвиненко Б. О. Науково-практичний коментар до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Київ : ВД «Дакор», 2021. 272 с.

3. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#top>.

4. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.

5. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про усиновлення і про позбавлення та поновлення батьківських прав : Постанова Верховного Суду України від 30.03.2007 № 3. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-07#Text>.

6. Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми від 20.05.1980. Ратифікована із заявами та застереженнями Законом України від 06.03.2008. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_327/.

7. Європейська конвенція про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом від 15.10.1975. Ратифікована Законом України від 14.01.2009. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_568/.

8. Про оздоровлення та відпочинок дітей : Закон України від 04.09.2008. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-17#Text>.

9. Про дошкільну освіту : Закон України від 11.07.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>.

10. Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів : наказ МОЗ України від 24.03.2016 № 234. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0563-16/print>.